

В.Г. Юфименко

Т.О. Лещенко

Полтавський державний медичний університет

м. Полтава

Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ СВІТОВИХ РЕАЛІЯХ

Нові життєві реалії й перебудова нинішнього світопорядку ініціюють процеси переорієнтації сучасної вищої освіти і зміни векторів її функціонування в сферу дистанційного навчання.

Ключові слова: вища освіта, дистанційне навчання, інновації, комунікація, чати, форуми, блоги.

New realities of life and restructuring of the modern world order initiate the processes of reorientation of modern higher education and change of directions of vectors of its functioning in the field of distance learning.

Key words: higher education, distance learning, innovations, communication, chats, forums, blogs.

Нові життєві реалії й перебудова нинішнього світопорядку ініціюють процеси переорієнтації сучасної вищої освіти і зміни векторів її функціонування у сферу дистанційного навчання. Гострою проблемою сучасної педагогіки вищої школи стало теоретико-методологічне забезпечення розвитку такої форми освіти як дистанційна, що зумовлюється нестабільністю у сфері безпеки очного навчання, а також розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та інтенсифікацією їх застосування в освітній практиці, додатковими можливостями для індивідуалізації навчання, для реалізації принципів доступності й наочності [2; 3].

Освіта – гарант успішного майбутнього кожної держави. Дистанційна освіта презентує широкі можливості для забезпечення потреб мобільного студентства. Помітна привабливість дистанційної освіти пояснюється тим, що

вона здатна задовольняти потреби широкого кола здобувачів освіти із віддалених від освітніх центрів місць [3; 6; 8].

Науковці й викладачі вищих закладів освіти висловлюють різні точки зору щодо переваг і недоліків цього виду навчання. Аналіз наукової літератури з проблеми визначення переваг і недоліків дистанційної освіти [1; 4; 5; 9] дозволив класифікувати їх за такими основними видами: *організаційні, технологічні й психологічні*.

До організаційних переваг дистанційної освіти належать:

вільний вибір закладу освіти незалежно від місця перебування здобувача, тобто можливість без перешкод перебувати в будь-якому місці світу і здобувати необхідні компетентності; нівеляція вікових обмежень, зняття обмежень щодо фізичних можливостей і основної професійної діяльності, що дозволяє залучити велику кількість здобувачів; можливість здобувати неперервну освіту впродовж життя, оскільки сьогодні розширюється коло осіб, які здобувають освіту після 40 і навіть після 60 років; гнучкість і мобільність у здійсненні освітньої діяльності, що передбачає власний графік навчання, самостійний вибір темпу залежно від індивідуально-типологічних властивостей, а також можливість економити власний час; здобувач має можливість спроектувати освітнє місце з урахуванням власних бажань, що буде сприяти більш ефективному засвоєнню необхідних компетентностей за рахунок створення комфортнішого середовища; професійний розвиток викладачів, оскільки розробка й упровадження дистанційних курсів вимагає здобуття інноваційно-технологічних компетентностей.

Технологічними перевагами дистанційної освіти вважають:

можливість використовувати різноманітні форми подання навчального матеріалу: від стандартних текстових і графічних до більш ефективних – аудіо й відео [2; 7]; комунікація і зворотний зв'язок між викладачем і студентами за допомогою сучасних форм комунікації у вигляді проведення чатів, форумів, використання відеоблогів [7; 8]; створення віртуальних груп, професійних спільнот, за допомогою яких викладачі, здобувачі та всі зацікавлені особи

можуть обмінюватися досвідом, спільно розв'язувати проблемні та практичні ситуації тощо [8].

До психологічних переваг дистанційної освіти належать:

розвиток таких індивідуально-психологічних якостей осіб, які навчаються дистанційно, як внутрішня мотивація до навчання, самостійність, індивідуальний стиль освітньої діяльності, адаптивність, цілеспрямованість та ін.; формування ефективної дистанційної комунікації, що є затребуваною якістю здобувача освіти для сучасного працедавця.

Відповідно до наведеного вище дистанційна освіта має багато переваг, що робить її популярною для впровадження в освітній процес провідних університетів світу й на теренах української вищої медичної школи. Однак застосування дистанційної освіти, особливо в Україні, має й певні недоліки, які заважають повноцінному впровадженню цієї форми освіти у вітчизняних закладах вищої освіти та є певним зворотним боком її переваг.

Серед організаційних недоліків дистанційної освіти педагоги вбачають такі: неможливість повноцінного зворотного зв'язку студентів із викладачем для вирішення поточних педагогічних ситуацій, пов'язаних із незрозумілістю виконання завдань; пояснення навчального матеріалу на прикладах тощо; відсутність повноцінного педагогічного контролю з боку викладача, що є стимулюючим чинником для ефективного навчання; ресурсовитратність і трудомісткість із боку закладу вищої освіти й викладача. Окрім необхідного технічного оснащення закладу освіти, від викладача вимагається створення дистанційного курсу, тобто ґрунтовний дистанційний курс буде займати значну частину загального навантаження; складнощі в практичному застосуванні навчального матеріалу, коли здобувач отримує великий обсяг інформації за досить короткий час, що породжує певну хаотичність у розумінні щодо її використання в реальному житті.

До технологічних недоліків дистанційної освіти належать:

складнощі з технічним забезпеченням і доступом до інтернету, що зумовлюють проблеми в доступі до дистанційних курсів і при виконанні необхідних навчальних завдань; проблема аутентифікації здобувача, оскільки

викладач не може ідентифікувати, чи саме та людина, яка здобуває освіту, виконує навчальні й контрольні завдання; наявність у закладах вищої освіти матеріально-технічного забезпечення (комп'ютери, лабораторії, мультимедіа, програмне забезпечення тощо), що дозволяє ефективно підтримувати й адмініструвати процес дистанційного навчання.

Психологічними недоліками дистанційної освіти вважають:

– відсутність ключової умови ефективної комунікації в освітньому процесі: face-to-face, що призводить до нестачі емоційного контакту між викладачем та здобувачем і невідповідності таким психолого-педагогічним принципам навчання як антропоцентризм і гуманізм; неможливість ефективного навчання за умови відсутності розвинених індивідуально-психологічних якостей: самостійності, вмотивованості, саморегуляції поведінки та ін.

Тож, незважаючи на недоліки, у нових світових реаліях дистанційна освіта стала невід'ємним компонентом здобування освіти на всіх рівнях. Але для здобуття медичної освіти вона не може бути основним джерелом поглиблення знань, а має поєднувати засвоєння елементів теоретичної інформації з безпосереднім та індивідуалізованим опануванням практичних навичок [6]. Відкритим також залишається питання якості дистанційної освіти.

Список використаної літератури

1. Демида Б. Системи дистанційного навчання: огляд, аналіз, вибір // Б. Демида, С. Сагайдак, І. Копил [Електронний ресурс] // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Комп'ютерні науки та інформаційні технології. – 2011. – № 694. – С. 98–107. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/10662>.
2. Лещенко Т. О. Використання інфографіки для підвищення ефективності та результативності навчання української мови / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки : матеріали навч.- наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня 2022 р. – Полтава, 2022. – С. 164–166.

3. Лещенко Т. О. Використання комунікативного підходу до засвоєння стоматологічної термінології на занятті з української мови як іноземної / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 125–128.
4. Смульсон М. Л. Дистанційне навчання: психологічні засади: монографія / М. Л. Смульсон, Ю. І. Машбиць, М. І. Жалдак // Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. – 240 с.
5. Фактори розвитку та напрями вдосконалення дистанційної форми навчання в системі вищої освіти України / Романовський О. Г., Квасник О. В., Мороз В. М. [та ін.] // Information Technologies and Learning Tools. – 2019. – № 74(6). – С. 20-42. DOI: 10.33407/itlt.v74i6.3185
6. Юфименко В. Г. Вивчення теми «Відділення лікарні»: комунікативний підхід / В. Г. Юфименко, М. М. Жовнір // Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки : матеріали навч.- наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня 2022 р. – Полтава, 2022. – С. 325–327.
7. Юфименко В. Г. Медична благодидактика та медіаосвітні технології як новітні чинники розвитку професійної компетентності фахівця / В. Г. Юфименко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.- наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 19 березня 2020 р.). – Полтава, 2020. – С. 269–272.
8. Юфименко В. Г. Соціальні мережі як ефективне середовище комунікації в мовній підготовці іноземних студентів / В. Г. Юфименко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.- наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 19 березня 2020 р.). – Полтава, 2020. – С. 272–275.
9. Altbach P. G. Trends in global Higher Education: Tracking an academic Revolution. Report Prepared for the UNESCO 2009 World Conference on Higher Education / P. G. Altbach, Z. Reisberg, L. E. Rumley. – Paris, UNESCO, 2009.